

Stortingets finanskomité
Stortinget
0026 OSLO
Norge

Vår saksbehandler
Amund Johnsrud
+47 97 54 18 42

Vår dato
14.05.2021
Deres dato

Vår referanse
20/00247-19
Deres referanse

Revidert nasjonalbudsjett for 2021. Innspill fra Norges Bondelag

Norges Bondelag viser til:

- Meld. St. 2 (2020-2021) Revidert nasjonalbudsjett 2021
- Prop. 195 S (2020-2021) Tilleggsbevilgninger og omprioriteringer i statsbudsjettet 2021
- Prop. 194 LS (2020-2021) Endringer i skatte-, avgifts- og tollovgivinga m.m.

Alle lagt fram 11. mai.

Vi ønsker å kommentere noen utvalgte saker og poster:

Kap. 1142 Post 78 Tilskudd til omstilling ved avvikling av pelsdyrhold, kan overføres

Bevilgningen på posten ble økt med 25 mill. kroner i forbindelse med Stortingets behandling av Prop. 79 S (2020-2021) og Innst. 233 S (2020-2021). Gitt den høye avviklingstakten av pelsdyrhold foreslås det å bruke mer av den opprinnelige omstillingspotten på 100 mill. kroner i 2021. Det foreslås en økning av bevilgningen på posten med 15 mill. kroner

Norges Bondelag mener dette er en for liten tilpasning. Innovasjon Norge har ubehandlede søknader som alene vil bruke opp nesten hele den foreslåtte bevilgningen for inneværende år.

Det er per i dag kun ni aktive pelsdyrbønder igjen i Norge. Det vil si at nærmere 200 bønder har avviklet eller er i ferd med å avvikle driften. Når Stortinget nå snart vedtar en endelig erstatningsordning, vil mange flere søke om omstillingsmidler i løpet av kort tid. Forsinkelser og venting på midler vil koste muligheter, penger og energi.

- Norges Bondelag ber om at Stortinget øker bevilgningen. Det anslås et behov for ytterligere 50 millioner kroner i inneværende år, utover det som er bevilget, for å dekke det umiddelbare behovet.

Bondelagets Servicekontor AS

Postadresse: Postboks 9354 Grønland, 0135 OSLO, Tlf: 22 05 45 00
Besøksadresse: Landbrukets Hus, Hollendergata 5, 0190 OSLO
Bankkonto: 8101.05.12891, **Org.nr.:** 985063001 MVA
bondelaget@bondelaget.no, www.bondelaget.no

Norges Bondelag

Bankkonto: 8101.05. 91392
Org.nr: 939678670

Kap. 1142 Post 79 (ny) Tilskudd til opplæring av sesongarbeidere i grøntnæringa

Regjeringen foreslår å etablere en søknadsbasert refusjonsordning som dekker kostnader til opplæring for uerfarne sesongarbeidere i grøntnæringa, med en bevilgning på 40 mill. kr. Ordningen gjelder sesongen 2021 og begrenses til perioden det fortsatt er strenge innreiserestriksjoner for utenlandsk arbeidskraft som normalt jobber i grøntnæringa.

Grøntprodusentene får på grunn av den pågående pandemien, ekstraordinære kostnader knyttet til arbeidskraft. Innreiserestriksjoner for utenlandsk arbeidskraft gjør at grøntnæringa fortsatt mangler kompetent arbeidskraft til årets sesong. Utenlandske sesongarbeidere har de siste 30-40 årene arbeidet i jordbruket i Norge. Det bør være en langsiktig ambisjon å øke antall nordmenn som jobber i landbruket, men sesongarbeidere med erfaring og spesialkompetanse kan ikke erstattes fullt ut gjennom kortvarig opplæring. Det er imidlertid vesentlig å rekruttere norsk arbeidskraft for å berge produksjonen på kort sikt, og det er derfor viktig at Stortinget stiller midler til rådighet for opplæring.

Vi vil understreke viktigheten av at det gis innreise for et tilstrekkelig antall erfaren, utenlandsk arbeidskraft, som vil være en forutsetning for å gjennomføre den praktiske opplæringen og veiledningen av norske sesongarbeidere.

I tillegg til opplæringskostnader kommer imidlertid karantenekostnader, økt bemanningsbehov uten erfaring, spesialiserte sesongarbeidere og kostnader til smitteverntiltak i produksjon og innkvartering. Dette er anslått til over 200 mill. kr i ekstra kostnader totalt. Næringa har derfor bedt om at det etableres en kompensasjonsordning for disse produsentene.

- Den foreslåtte ordningen fra regjeringen vil gi et tilskudd til opplæring av nye, norske arbeidere men på langt nær kompensere ekstraordinære kostnader knyttet til bortfall av utenlandsk sesongarbeidskraft og smitteverntiltak.

Kap. 1149 Post 71 Tilskudd til verdiskapingstiltak i skogbruket, kan overføres **Kap. 1149 Post 73 Tilskudd til skog-, klima- og energitiltak, kan overføres**

Regjeringen foreslår å omdisponere inntil 40 mill. kroner innenfor Landbruks- og matdepartementet budsjett til en midlertidig ordning for å sikre planting i skogen våren 2021, med en tilskuddssats på inntil 1,20 kroner pr plante.

Norges Bondelag viser i den forbindelse til vedtaket Stortinget gjorde tidligere i vår, jf. Innst. 340 S (2020-2021):

«Stortinget ber regjeringen i forbindelse med revidert statsbudsjett legge frem en ordning med tilskudd til planting av trær. Ordningen skal omfatte hele plantesesongen 2021 og utformes etter modell fra ordningen i 2020 med et tilskudd på kr. 1,50 per plante.»

Departementets foreslåtte omdisponering innebærer at bevilgningen til kaier og skogsveier (kap. 1142, post 71) over statsbudsjettet reduseres fra 72,6 mill. kroner til 37,3 mill. kroner. Tilskuddene til kaier og skogsveier er viktige for å nå måla i norsk skogpolitikk knyttet til framtidig verdiskaping og skogbrukets bidrag til det grønne skiftet. Det er svært uheldig dersom pandemien og de utfordringer den fører med seg for skogplantinga, i tillegg skal ramme satsingen på å utvikle infrastrukturen i skogbruket.

Den foreslåtte omdisponeringen innebærer også en reduksjon i bevilgningene til klimatiltakene i skogbruket (tettere planting, gjødsling og skogplanteforedling - kap. 1142, post 73) på 4,7 mill. kroner. Dette blir et paradoks når Stortinget nettopp har behandlet regjeringas klimaplan 2021-2030 der klimagevinstene ved en økt satsing på disse tiltakene er dokumentert.

Til tross for at Stortingets vedtak er tydelig på at tilskuddet skal utgjøre 1,50 kr. pr plante, velger regjeringa å foreslå en sats på inntil 1,20 kr. pr plante. Vi vil peke på at skognæringas merkostnader er betydelige høyere enn 1,50 kr pr plante. Det er derfor uheldig når regjeringen nå legger opp til å velte en større del av merkostnadene over på den.

- Norges Bondelag mener det må bevilges nye friske midler til skogplanting i 2021. Dette kan enten gjøres ved at bevilgningen over kap. 1142, post 71 økes eller ved at det opprettes en ny post som bare gjelder dette ekstraordinære tilskuddet i 2021.
- Det er nødvendig å bevilge 75 mill. kroner for å kunne gi et tilskudd på 1,50 kr pr plante for all planting i 2021. Vårplantinga alene vil kreve 50 mill. kroner.

Prop 194 LS (2020-2021) kap. 10 - Skatteregler ved erstatning i forbindelse med forbud mot pelsdyrhold

• Skattefritak for pelsdyrbøndene

Regjeringen mener det ikke er grunnlag for fullt skattefritak for erstatningsutbetalingene til pelsdyrbøndene og at dette skal behandles som ved et ordinært salg, for – som de sier: «for den enkelte oppdretteren gjer det ingen forskjell.»

Norges Bondelag har ved flere anledninger spilt inn behovet for at erstatningene gjøres skattefrie. Det er en forskjell for oppdretteren om man avvikler frivillig gjennom ordinært salg, eller om det skjer ved tvang etter en politisk hestehandel. Det er derfor urimelig å sidestille situasjonen som om det skjedde ved ordinært salg, slik regjeringen gjør. Det er også av betydning at prosessen har vært langdryg og uryddig. Selv om anledningen til betinget skattefritak vil avhjelpe situasjonen for noen, så er dette kun et midlertidig fritak, og skal gjelde *bare for de som får utmålt erstatning etter de nye reglene*. Slik forslaget må forstås, så må pelsdyrbønder som allerede har fått utmålt erstatning (de aller fleste), ta gevinsten til beskatning som om det var et ordinært salg og betale skatt for dette (inntil man evt. får ny utmåling. Se nærmere våre kommentarer til dette under).

- Norges Bondelag mener Stortinget må skjære gjennom og gi fullt skattefritak for pelsdyrbøndene.

• Betinget skattefritak er ikke egnet ved forbud mot næringsutøvelse

Regelverket er basert på en hovedtanke om at en som må avstå noe i fellesskapets interesse (typisk veiutbygging o.l.), bør slippe skatt på erstatningen *i dag* mot at man reinvesterer i *samme type næringsvirksomhet* et annet sted (*nytt objekt av samme art*, jf. hovedregelen i sktl. § 14-70).

Reglene er derfor ikke egnet til bruk for en gruppe som ilegges forbud mot sin næringsutøvelse. En reinvestering i objekt av *samme art* er ikke mulig for pelsdyrbøndene; de er i en helt annen situasjon enn andre som i prinsippet alltid vil ha mulighet til å fortsette sin næring, om enn et annet sted.

Pelsdyrbøndene tvinges til å gjøre noe annet. I praksis ser vi at mange av de berørte blir lønnsinntakere eller pensjonister og derfor mister skattefritaket helt fordi de ikke går videre med næringsvirksomhet. Regjeringen v/Finansdepartementet nærmest avfeier denne problemstillingen med at «slik er det òg for ordninga som elles gjeld».

Bondelaget vil fremheve at situasjonen for pelsdyrbøndene ikke kan sammenlignes med hvordan noen andre har blitt behandlet. Se også under om at allerede utmålt erstatning ikke kommer inn under reglene om betinget skattefritak.

- Betinget skattefritak er ingen egnet løsning når det innføres *forbud mot en næring*. Ordningen favner heller ikke et tilstrekkelig antall bønder. Norges Bondelag mener det er nødvendig med fullt skattefritak.

- **Forslaget om ny sktl. § 14-74 om betinget skattefritak er ufullstendig og fordrer at alle pelsdyrbønder ber om ny erstatningsutmåling**

Finansdepartementets forslag legger opp til at de som allerede har fått utmålt erstatning etter «gamle» regler, *ikke* kan kreve betinget skattefritak. Bondelaget ber innstendig om at Stortinget retter opp i dette.

Forslaget innebærer at de som har fått erstatningen utmålt i 2019, 2020 eller 2021 må ta denne til beskatning. Dette gjelder selv om de vil be om ny utmåling etter nye regler. Det vil si at regjeringen legger opp til at allerede pressede pelsdyrbønder med for lav erstatningsutmåling, nå skal forskuttere skatten av beløpet, for så å få det tilbake i form av betinget skattefritak senere? Det fremstår som svært tvilsomt at formålet med innføring av ny betinget skattefritaksregel er ment å ha en slik virkning. Tvangselementet ved erstatningsutmålingen etter gamle regler er helt det samme som etter nye regler. Det er ingen grunn til ulik skattemessig behandling av disse erstatningene.

- Norges Bondelag ber om at Stortinget fastslår at også erstatninger utmålt etter nåværende regelverk gis skattemessig samme behandling som erstatninger som utmåles etter ekspropriasjonerstatningsloven.

Pelsdyrbønder som evt. går videre med ny erstatningsutmåling etter ekspropriasjonerstatningsrettslige prinsipper, og ønsker å benytte betinget skattefritak, må – når den (nye) erstatningen er på plass - evt. endre tidligere inntektsført erstatning. Da kan det ha gått flere år, og treårsfristen for å endre skattemeldingen tilbake i tid vil ha gått ut. Denne helt reelle problemstillingen er ikke berørt i proposisjonen.

- Norges Bondelag ber Stortinget ta nødvendige skritt for å ivareta retten til å endre skattemeldingen.

Oppsummering av lovforslaget:

- For å få adgang til å bruke betinget skattefritak, så må bøndene be om ny erstatningsutmåling. Den erstatning som allerede er utmålt etter dagens regler, beskattes som ved ordinært salg.
- De som har fått erstatning basert på dagens regler, og som ber om utmåling etter nye regler, får riktignok benytte betinget skattefritak hele erstatningen (inkl. erstatning etter dagens regler). Men inntil ny utmåling er på plass, så skattlegges de for den allerede utmålte erstatningen.
- Hvis det har gått mer enn tre år før ny utmåling er endelig fastsatt, er fristen for å endre skattemeldingen tilbake i tid, over. En må da be om retting for skattemeldingene hvor første erstatning ble inntektsført. Det synes ikke å være lagt opp til at man automatisk får noen slik rettingsadgang. Regelverket henger ikke sammen, slik vi vurderer det.

Med hilsen

Elektronisk godkjent, uten underskrift

Sigrid Hjørnegård

Amund Johnsrud

Kopi til: Stortingets næringskomité

Mottaker	Kontaktperson	Adresse	Post
Stortingets finanskomité		Stortinget	0026 OSLO